

SURT EL
DIVENDRES

Diputació, 262

LA TRALLA

Veyeu com parlan el rús Stoessel y'l japonés Nogi després de la capitulació:
Nogi.—El Mikado vos permet usar la espasa a vos y a tots els oficials.
Stoessel.—En nom del exèrcit capitulat vos ne dono grans mercès.
Nogi.—Aixís ho comunicaré al Emperador.

Stoessel.—Accepteu, General, el meu caball de batalla en proba d'agrahiment.
Nogi.—Serà'l meu preferit. Y are, per vostra satisfacció sapiguen que l'exèrcit japonés ha enterrat sempre'ls vostres morts ab tot el respecte... Y vos felicito corament pel valor que haveu demostrat durant el siti.

Stoessel.—Un exèrcit com el vostre sols ha de rebre alabansas y no prodigarne.—
Aixís parlan el rus Stoessel y'l japonés Nogi després de la capitulació.

Y'ls soldats, els pobres soldats que han sostingut el siti de Port-Arthur, patint tots els horrors de la fam y del fret; els pobres soldats que han sigut llensats a la guerra sense donalshi temps de saber perque pledejavan, s'ho han tingut d'escoltar com si tal cosa. Ells que han vist caure a milers de sos germans terriblement esbocinats per las bombas japonesas, que han sentit mil cops dels llabis de sos oficials que la patria del Czar reclamava llurs vidas, per son honor y dignitat, han escoltat las manyaguerias, mes propias d'un saló cursi que d'un camp de batalla, ab que'ls dos generals enemichs han donat fi al siti que durant tant de temps han tingut sospesa l'atenció universal.

Els sentiments humanitaris se revoltan al considerar aquets fets que no son mes que un sarcasme, una riota llensada al rostre dels ignoscents, dels que no van a la guerra a guanyarhi res, ni un simple ascens, ni la gloria que'ls assegurí'l passament fins a la mort, perque els pobres soldats al tornar a sa terra, si hi tornan, haurán de basquejarse de nou pera guanyarse las caixaladas y pera pagar el tribut de la sal, al gran emperador.

Y d'aixó, d'aquesta burla sagnanta, de aquest quedar amichs ne diuen els honors de la guerra. Es una lligadura que may l'hem entesa. Honor y guerra al nostre entendre no pódén anar junts. Compendriam mellor que's parlés d'honor si las guerras consistissin en senzills desafios entre'ls sobirans, perque llavoras no'ns deturariam pas a esbrinar si'l mereixen el dictat d'honorable els seus combats particulars y personals. Pero parlar d'honor en aquestos grans crims, parlar d'honor quan per culpa de las ambicions de dos homes, se'n mouhen milers y milers arrencats dels brassos mares y esposas a la viva forsa y se'ls llensa sense miraments a una mort mols cops traidora, sense ni haver llyutat tant sols; morts en trampa de bestia foratge, es senzillament glorificar l'imperi del crim.

Al menys la capitulació de Port-Arthur significués la fi de la guerra. Pero's veu que no será pas aixís. Mentres a Port-Arthur els generals enemichs s'abressan y's festejan tirantse floretas, a la vall de Lastzyke s'han trobat las tropas beligerants y ha tingut lloch un altre sagnant combat.

No está llest encare, no. S'ha de quedar be ab las potencias que miran l'espectacle; falta encara mes sanch, mes carnatge, mes crims.

Si's dona'l cas de que'ls milions d'homes que d'una part son actors de la guerra quedessin extesos y esbocinats en el camp de batalla, encare'l mon aplaudiria.

Perque a ben segur que a n'els cadavres se'ls hi farían també'ls honors de la guerra.

GNOM.

Els saltimbanquis de la política

El públich molt impacient
esperava véure'l salt,
y tot de sobte'l pallaso
ab la escombra ho ha privat

OBRINT L'ULL

Las Juntas de varias agrupaciones republicanas se reunieron para protestar de la inversión de ciertos fondos y del reparto de varios empleos, ocupándose además de asuntos referentes a las próximas elecciones de diputados provinciales.

(D'un diari local.)

Senyor Sebio, jo venia per celebrá una sentada, com a membre de la Junta del cassino de can Rabia, fusionat com deu saberho ab el del carrer de'n Guardia. Vosté ja tindrà noticia que la setmana passada las Juntas de varios centres d'Unió republicana varen tení una assamblea per examinar la causa del desprestigi qu'impera entre la gent que'ns comanda, y sobre'ls robos y abusos

d'una pila de canallas: además entre las Juntas reunidas vá parlarse, de las elecciones que venen y l'actitut que's prepara, y aixó fá que arriui l'hora de parlarli com se parla y sense embuts descobrirli lo que sento, cara a cara, en nom dels socis y Junta del cassino de can Rabia. Miri, senyor Corominas, aquí, parlant en confiansa, vinch a dirli que fá días que se'ns ha acabat la llana y hem entés tan bé'l negoci d'aquesta olla democrática que no volém ser més cegos tenint la vista prou clara. Comprenem que la República per comensar va molt llarga, y si no la portan feta uns que no siguém nosaltres,

la conservarem com sempre dibuixada en una estampa, aixís es que no'ns importan las promesas obligadas, dels quefes que dirigeixen la qüestió republicana, que lo que volen es viure perque saben que... vá llarga. Vostés coneixen a fondo la bona fé de la massa, y ab agitacions y mitins, y promovent saragatas colocan al Municipi y al Congrés, la gent triada que pel negoci prometi més rendiments y ventatjas, per repartirse'ls destinos y forse part de las gangas. Olvidém las menudencias de las elecciones passadas, y els quantiosos beneficis qu'embo'saren més de quatre. Deixém estar las pessetas

que vá dur entusiasmada, la butxaca generosa d'una gent de bona pasta, per fer la Casa del Pueblo tal com vosté predicava. Tot això d'aquet repartó ja'l podém deixar de banda, pero entengui y aquí estriba el motiu de la sentada, que no irém pas a las urnas com las últimas vegades sense fé un arreglo serio firmat per vosté y els altres de que la Junta y els socis del cassino de can Rabia, disfrutaran del negoci al repartir las ganancias, que ja he dit que feya días que'm fet neteja de llana y volém lo que'ns pertoqui de la vostra martingala. ¡A las urnas! sí, conforme, hi anirém, no passeu ansia, pro volém ser dels que cobran y cap día dels que pagan. ¡S'acabat el repartir els bons talls a la callada!

PEP DE LA TRALLA

Ja es abaix....

Va caure en Maura. Després d'un any just d'estar al poder, l'home dels quinquenis se'n va anar ab un any y, ab ell, tots els grans projectes que tenia en estudi, que, segons deya, ens havian de portar a l'abundancia.

Ni un rastre de sa estada al poder ens ha deixat sino que siga aquell be de Deu de frases, discursos kilomètrichs y... romansos. No ha fet res; l'home soberbi, fort y convenut no ha sigut més que un *Tancredo* de guardarropia; potser també's retirará a fer, com son company polítich, historia de la ética... ó de la *gallardia*. La política burocrática de la nació espanyola's desfá com un bolado; ab dos anys quaten ministeris y tots conservadors; aviat tots els bens, vulgo diputats de la majoria, haurán sigut ministres.

Que la pau li probi li desitjo, y si pot que no hi torni a la Presidencia del Concill, perque per poch me fa tornar orador devant dels éxits que tenia sempre en tots els debats, ab aquella *gallarda figura*, aquelles *condiciones de caracter*, el *seu talento*, (sino que'l tingués a taula) y demés circumstancias especials que tenia l'*Excelentísimo Señor*, etc., etc., no n'ha tingut prou pera realisar cap obra profitosa pel país; una sola lley, la del descans en diumenge, es lo que ha fet y per cert que casi bé inútilment, donchs se compleix per las cobertas.

A n'en Maura s'el pot comparar ab l'home de la forsa de "L'alegría que passa", de qui el clown diu que té tanta forsa y es menja las criaturas y aixeca las bolas... buydas com son amo y molts d'altres que'n coneix.

JOAN JAUMANDREU

En Pi y Margall y els catalanistas

(Continuació)

En el darrer número varem copiar la brillant refutació que'n Pi y Margall fa del dictat de separatistas ab que s'anomena als catalanistas ab l'únich objecte de fernes odiosos a las demés regions d'Espanya.

Pero en dit article, publicat en *El Nuevo Régimen* del día primer de Juny de 1901, desmenteix igualment els calificatius de reaccionaris, que també'ns aplican els centralistas per enemistarnos ab els obrers catalans, qual esperit no pot esser més lliberal ni més aven-sat.

Perque 'ls centralistas republicans tenen dos calificatius diferents pera calumniarnos é insultarnos, segons el lloch ahont se trovan y'l públich que'ls escolta.

Quan están a Madrid y tenen per públich als *indocumentados de la mayoría* y'ls desocupats y cessants de las tribunas del Congrès, partidaris entusiasmats d'una Espanya uniforme y centralizada, perque del centralisme ne treuen el seu *modus vivendi*, allavors repareu que no més ens diuen separatistas.

Pero quan se trovan a Catalunya, devant del poble català, que té l'esperit de la llibertat empeltat dintre l'ànima, allavors repareu que ja no'ns diuen separatistas; allavors no més ens diuen retrógrados, enemichs dels obrers, etc., etc. Lo dictat de separatistas se'l guardan per quan tornin a Madrid, perque allí fa més efecte.

Lo seu objecte es solsament restar simpatías a la causa de l'autonomia de Catalunya, pera retardar tot lo possible lo día de son triomf.

Aquest procedir, que demostra una mala fé extraordinaria, es molt propi dels republicans de camama, monárquichs disfressats, com els

hi havia dit diferents vegades en Pi y Margall.

Pero escoltém al venerable apóstol del federalisme:

"Se busca diferencias en otros órdenes de ideas y esencialmente no las hay tampoco. El coro de la serenata de que hemos hablado cantó *La Marsellesa*. Robert se congratuló de que se la hubiese cantado para que todos sus enemigos se persuadiesen de que caben en el regionalismo todas las aspiraciones generosas."

Y no solsament el dit coro, sino *Catalunya Nova*, en els concerts que aquest istiu farà dos anys va donar en el Teatre Nou, va cantar en tots ells *La Marsellesa*, que fou molt aplaudida pel mateix públich que en el mateix concert va aplaudir els *Segadors*.

Y a pesar d'això els republicans s'empenyan en presentar la idea de República com contraria de la idea de Catalanisme; y l'himne de la República francesa com antitètic del himne de la República catalana del sigle XVII, puig sapigut es que Catalunya l'any 1640, després de la revolta del Corpus de Sanch, se va constituir en República fins que va federarse ab Fransa.

"No se dicen republicanos; pero tampoco monárquicos. Como son ahora monárquicos bajo la monarquía, serían republicanos bajo la república."

Això mateix: nosaltres nos limitém a sopor-tar forsosament l'actual régimen, com sopor-tariam igualment una República unitaria lo día que s'implantés, sense la més petita simpatia per cap forma unitaria de govern, puig convensuts de que'l mal está en la excesiva autoritat de l'Estat, dediquém tot nostre esforç a limitar son poder a fi de ferlo completament inofensiu.

Y consti que'l anterior párrafo se refereix a la forma de Govern de l'Estat.

La forma de Govern de Catalunya per sos assumptos interiors está descomptat qu'ha de ser republicana.

En un acte verificat a la Lliga Regionalista recordo que'l mateix Pi y Sunyer va donar un *Visca la República Catalana!* que va esser unanimitament contestat, y si això no es prou, la base 9.ª de la Assemblée de Manresa diu: "Ejercirán lo poder executiu cinch ó set alts funcionarios nombrats per las Corts, los qui estarán al devant dels diversos rams de la Administración Regional."

Ab lo qual se descarta tota idea de Monarquia catalana, puig que la principal atribució d'una Monarquia es la de nomenar als seus ministres.

"Callan hoy sobre la cuestión social; pero no podrán prolongar su silencio. En ninguna otra región de España apremia más, ni es más peligrosa. Nos lo dicen las últimas huelgas, donde vimos igualmente armados y preparados para la lucha el capital y el trabajo. Pasan hoy los catalanistas sobre esa cuestión como sobre ascuas; pero deberán pronto pararse en ella, aun a riesgo de quemarse las plantas."

Y efectivament, en Pi y Margall va esser profeta.

Tres anys més tart a l'Assamblea de Barcelona va tractarse la qüestió obrera, aprobantse unas bases tan avensadas, que tan debó pels obrers que'l Catalanisme tingués poder per aplicarlas.

En un altre article titolat també *Los catalanistas* diu en Pi y Margall:

"Publican periódicos semanales y cuatro diarios. Han establecido círculos aun en pueblos de segundo y tercer orden. Están organizados y despliegan grande actividad y energía."

Han sabido procurarse ingresos. Idearon sellos postales para su especial uso; y como prohibiera el Gobierno que los pusiesen en los sobres de las cartas, los ponen hoy dentro, al pie de sus firmas. Han acuñado también moneda. monedas de oro de 100 pesetas, monedas de plata de 5 pesetas y 1 peseta y monedas de cobre de 10 céntimos. Como medallas se las reciben y solicitan."

Y això sense necessitat d'engatusar a ningú ab *Tesoros republicanos* pera revolucions que no's fan, y en *Casas del Pueblo* que no s'edifican.

"Las asambleas de los catalanistas son numerosas y breves en sus deliberaciones y acuerdos. Cerca de 300 delegados hubo en la de Tarrasa, y en sólo dos sesiones se resolvió la cuestión electoral y la de los conciertos económicos."

Quina diferencia ab el Congrès de Madrid, ahont no saben fer més que insultarse y balardejar.

"Esas rápidas asambleas, esos 46 periódicos, esos ilustrados centros, esa juventud entusiasta, esa acuñación de sellos y de monedas, ese triunfo de Barcelona, esa actividad creciente, revelan la existencia de un partido que hay que respetar y no combatir ilegalmente. Ese partido, señores ministros, conviene que sepáis que lo que más le acrecienta es

vuestra desacertada y corrompida administración, los desafueros que allí cometéis sin esperanza de remedio y la indiferencia con que habéis mirado y miráis los desastres del reino, contra los cuales hoy, después de tres años, nada habéis hecho para repararlos ni para que la Nación los olvide. Aun a la independencia podríais llevarlo como no cambiáseis de rumbo y contra él os atreviéseis a dictar leyes excepcionales."

Respetadlos a par de los demás partidos. No os fijéis en sus resoluciones de hoy, más de procedimientos que de principios; fijáos en su fin principal, que es la autonomía de Cataluña y las demás regiones de España. No olvidéis que tiene hoy en su favor la oratoria, la ciencia y la poesía."

M. RIU

(Seguirá)

A n'en A. Cuadras Fargas

No vos hauriam secundat pel terror que'ns heu portat, si no'ns vegessim ab condiciones de donarvos una lliçó (som molt pretenciosos).

Quan ens aludiu ens tracteu d'inconscients ó defensors de mala fé. Sapigueu, donchs, sectari Cuadras, que encara que *chiquillos* vos podém donar lliçons de federalisme (doctrinalment parlant, encara que no ho mereixeu), que vos diheu defensar; però aném al gra.

Diheu que al retarvos a compte de LA TRALLA ho vareu acceptar, però per nosaltres es escusa de mal pagador, perque si en vostra contesta no vos haguessiu *descuydat* de la forma que la volíau, —ja que la Redacció de LA TRALLA ben clarament exposa que l'accepta ab la forma que mes li plagui al acceptant— cosa que no concretareu en vostra contesta (1).

"¡Pobres chiquillos! Os precipitasteis y habéis caído en el ridículo. ¡Claro! ¿Qué sabéis vosotros de las ideas que el amo os manda que defendáis?"

Avants vos advertim que som catalanistas. ¿Sabeu lo que es? donchs es tenir vergonya y dignitat. ¿Ens enteneu?

Sapigueu que aquets *chiquillos* no necessitan amo que'ls indiqui'l camí que han de seguir per molestar als demés a costas d'un explotat.

¿Per qué no sosteníau aquest criteri quan ab algun dels firmants erau companys d'associació defensora dels interessos obrers, el quin se'n separa al veure'l cacicat que preteníau y lográreu constituir? ¿Que potser no haviam donat mostrars de catalanisme encara?

Aixís la trasladém a vos aquella pregunta del amo.

«Dejaos de retos, que esto es para los hombres, y concretaos a sacar las castañas del fuego para vuestros amos.»

¿Qué vos sentiu Dicenta que parodiéu a *El señor Feudal*?

¡Ja's coneix que heu fet comedia!

Nosaltres al tenir convicció y dignitat no acceptém que vos ab el fanatisme que os caracteriza ens jutjeu esclaus conscients; per lo tant vos exigim que demostreu lo que diheu que l'amo'ns fa defensar, del contrari tindrém una vegada mes la certesa de vostra cobardía, propia sols dels sers que ab sa política desentrenada secundan las costums de l'Africa y Turquia; mes si això no vos plau, serviuse passar pel carrer de Sant Isidro, 9, segon, ahont trobareu tota la correspondencia y medis que ens valgueren pera celebrar el meeting, la quina tenim a la disposició del públich.

Lo que'ns diheu de fanfarrons, afortunadament som coneguts pel mateix públich que ha jutjat ja moltes voltas vostra fanfarroneria, que durant vostra ja famosa vida política heu tingut ocasió de demostrar y que ara no vos ho retrayém per no fernes massa pesats; no obstant, si vos hi empenyeu os satisfarém retrayéntvoslas, desde que comensareu a sentirvos orador fins a veureus en candidatura pera regidor.

Y prou; pero consti que si hem arribat en aquest extrém es perque vos ens hi haveu portat, per cert ben a pesar nostre, ja que creyem que un que's diu republicà federal al menys s'hauria esforsat a sostenir puresa de conviccions; mes, al confessar nostre erro, os advertim que si en aquest article no las sostenim nosaltres, es perque aludiu a n'el company que, per lo que's veu, os va molestar.

No oblideu que som humans protestants del esclavatje, y per lo tant lliures; os fem aquesta observació perque no cregueu que'ns ho hagin fet fer els *jesuitas*; ho hem fet cinch obrers catalanistas capassos d'ensenyarvos el principi y fi de la Democracia, que vos solament prediqueu y nosaltres practiquém.

Emili Ventura. — Gayetà Caymari. — Joseph Cabot y Bruguera. — Antoni Carbonell. — J. Molist y Ribas.

Mataró 8 de Janer 1905.

(1) Vegis el *Nuevo Ideal*, núm. 1.008.

Mes fets y menos llengua

Al Sr. A. Cuadras y Fargas, del periódich "El Nuevo Ideal" de Mataró.

Tant bon punt llegirem la ressenya que feu vosté del gran meeting nacionalista celebrat lo día 11 del passat mes de Desembre, com-prenguerem qu'ens trobavam enfront d'un fan-tàtic, a qui ab tot y anomenarse republicà federal, se li revolaltà son esperit reaccionari y atavich, al sentir las doctrinas de Llibertat y Democracia, verdaderas que exposaren els oradors nacionalistas en lo dit meeting.

Naturalment que lo que allí's digué no p-dia pas agradarli a vosté, que per lo que'ns demostra, viu mitj sigle enderrerrit, puig que defensa a patrias artificials, y accepta com a bons els fets consumats, encare que aquestos fets sigan fills de la obra indigna del absolutisme.

Ja comprench també que a n'els pahidors de-bils y als cervells raquítics, las ideas novas de progrés y de emancipació humana els em-patxin y els dastarotin de moment, pero en aquet cas hi han bons remeys com son per exemple l'estudi, la reflexió, l'análisis detingut, pera guarir-se; y qui no ho fa aixís, s'expo-sa a cometre barrabassadas tant grossas, com la que vosté cometé al fer la ressenya de dit meeting, ahont s'hi traslluhia una dossa tant gran d'ignorancia com de sectarisme.

Además, y això es lo que li deu coure a vos-té y demés camarilla, els que sembla que han pretingut acaparar la Llibertat per lo seu us, y la Democracia per las sevas conveniencias, es veure y convencers, que despreciant el fan-gueix pestilent de la política espanyola ahont sols hi suran els farsants, hi hagin encare ho-mes que, com els nacionalistas, que s'hagin pres en serio l'ensenyar al poble, el *verdader*, l'únich camí de la seva llibertat y de la seva dignificació, havent emprés ab tal motiu la tasca de arrancar la vena dels ulls y la lla-na dels clatells, de tants y tants ensopits, exércit de inconcients, com encare hi han dintre de Catalunya y dels que's valen els po-lítichs de tota mena pera ferlos servir d'es-cambell per las sevas concupiscencias.

Lógich trobém donchs que aquesta tasca tan noble y altruista de volguer fer un poble lliu-re ab ciutadans també lliures, no li convinga al Sr. Cuadras ó al seu quefe, que's propagui, puig sens dubte perjudicaria els seus plans de polítichs a la espanyola; y aquí trobém la in-cognita d'aquells célebres comentaris impro-pis de un home serio, y si molt propis de un sectari que a falta de rahons y arguments, ha de acudir a vulgaritats ridículas y lèxurrias-nas, a clíxes gastats, y a bestiesas de encàr-rech, pera enlluernar als ensopits y badochs dels qui parlava mes amunt.

Mes lo que es aquesta vegada els fochs de artífici, no li han de servir per res al Sr. Cua-dras y a tots quants se fassin solidaris de las sevas calumnias, perque estém disposats a probarli devant de tot el poble de Mataró que lo que diu del catalanisme, es fals, ben fals, y insults sense fonament invitantlo per tal objecte a un meeting públich de controversia, en un lo-cal plassa pública ó altre lloch, que ell mateix pot escullir, com també el día y hora que s'hagi de verificar.

Això es, donchs la demostració mes palesa de que son infamias y embusterias tot allò que diu del *rincón más obscuro de cualquier sacristia*, (1) etc., etc. Y concretem, Sr. Cuadras, vosté sab molt be que el qui firma aquest article, en lo meeting del passat 11 de Desembre y en nom de LA TRALLA invitá a controver-sia a qui no estés conforme ab las afirma-cions de que *el catalanisme es la idea més am-pla, mes liberal, y mes humana de todas las ideas que avuy se remouhen a Catalunya*; ben clara-ment donava la cara ¿perque no acceptava el reto vosté si creya que no era cert lo per mi afirmat?

Allò no ho deya pas desde *el rincón de la sacristia* no era cap pseudónimo el qui ho sostenia sino un fill del poble sedent de justicia, y ab conviccions ben arreladas de lo que defensa com las hi puga tenir vosté; si, un fill del poble que donava la cara ab la llealtat propia de un demócrata convensut. ¿com hi ha respost vosté a n'aquell reto tant lleal? donchs hi ha respost jesuíticament desde darrera la taula de la seva redacció, ab un raig de cossas, cosa molt senzilla, tant senzilla que qualsevol bu-rrro es capás de ferho.

Y acabém. Avuy ja no es un anónimo el qui firma, y consti que no ho faig per vosté, sino per la comissió organiadora composta d'obers digníssims, els qui per tenir conviccions prop-ias s'han vist insultats grollerament per un *solidisant* demócrata com vosté.

Donchs be: jo en nom de LA TRALLA, repetei-xo el reto a vosté y si vosté no s'hi veu capás

(1) Això es plagi del célebre Ardit, mestre Cuadras no val a badar.

pot escullir a qui millor li sembli (1) a un meeting de controversia pública oral, ahont després de arrancar-li la careta republicana y federal darrera la que s'hi amaga una ànima reaccionària, li probarem com dos y tres fan cinch, que es pura filfa això del clericalisme y la negació dels drets individuals, que, segons vosté, patrocina el catalanisme y que es inventiva ó fill de la seva ignorancia ó mala fé tot lo que diu en lo darrer número del *Nuevo Ideal*.

Y desitjem que la controversia siga oral, perquè aixís tot el poble, inclús el que no sab llegir, es convenci de la rahó que abona el nostre credo, y els sofismas ab que vosté se ampara pera combatrel.

Queda donchs, desde ara (ja veu si som generosos) al seu carrech l'escullir, lloch, dia, hora y orador, pera celebrar dita controversia.

Estém a las sevas ordres per lo moment que ens avisi, esperant que no'ns darà motiu pera dirli cobart.

Aquesta es la única manera de ensenyar-li que allí ahont s'acaba l'amor que vosté sent per la Llibertat y la Democracia, allí comensa'l nostre amor a la Democracia y a la Llibertat, no solsament de Catalunya, si que també per la humanitat entera.

Mes fets y menos llengua, Sr. Cuadras.
PELEGRÍ LLANGORT
10 Janer 1905.

LA MARSELLESA

Fills de la terra catalana,
avans morir qu'esser esclaus.

L'himne de llibertat, de "La Marsellesa", es aquí Espanya profanat per gent que volguent-se titular republicana y demòcrata, son aqueixos dos sentiments que menys comprén y raciocina. Aquest himne, portat a casa nostra pel genial Clavé, aquest himne, que mereix respecte per las veritats que revela, es l'escarni d'aqueixa gent que per son procedir innoble es indigna de Catalunya.

Y aqueixos son los que cantan "La Marsellesa" ab l'intenció de derrotar lo Catalanisme jinfelissos! Sols son dignes de compassió. Canten, y no saben pas lo que diuen, puig no ho farien si ho comprenguessin; pero son tant estúpits, que creuen de poca importancia lo falsejarho, encara que's tracti d'un cant de Patria y de Llibertat; perquè ells no hi creuen ab aqueixos ideals, puig son l'eterna obstinació del retrocés; son la silueta sinistre de l'esclavitud; son l'ignorancia, que per això's bons catalans no militem ab ells; per això's veritables republicans no'ls seguim.

Ells volen la reacció, nosaltres l'avens; ells volen l'esclavitud, nosaltres la llibertat; ells besan la mà de qui's explota, seguintlo com a servilich remat; nosaltres volém ésser homes lliures, homes del pervindre, homes aymants de la veritable emancipació social.

Ho repetim: ¡Fora l'esclavitud! per això cridem ab la força de nostres pulmons: "Fills de la terra catalana, avans morir qu'esser esclaus", sí, mil voltas morir primer, puig Catalunya no pot ja resistir aqueix regim centralista, y per això fem sentir nostra veu de protesta ressonant per tots los ayres de la terra. Soni ja l'alarmant campana perquè son resso repercuteixi per tots los catalans, y com una sola veu esclatin ab lo crit de "¡Morin los malvats opresors!". Sí, que morin, es lo millor que se'ls pot desitjar, ja que no son bons, *ultratje*; pero un poble com lo català, no estarà may despatat a suportarlo. Per això'ns cridem, per despertarnos; a n'això aném y no trigarém pas gayre en conseguirho; no desmayém may, puig mentres tinguem en lo cor la plena convicció del nostre ideals y oneji als nostres ulls la gloriosa bandera catalana, qu'es lo símbol de las veritables llibertats, igualtats y fraternitats, no pararem de cridar, fins que resplandixin los raigs del sol de l'Autonomia:

"Al arma, ciutadans! Alésm lo somatén!
L'ayrat jovent!
Banye ses mans
En sanch de vils tirans!"
mentres un potent crit de "¡Visca Catalunya!"
sortit del fons del cor ressona per l'espai.

ROSSENDO LLUYRA Y TOST

CASTANYAS RURALS

BROSSA DE VALLS

Aquella unió dels *fraternos*, que fa quatre anys que disfrutem (?) y que'ns ha resultat la unió de la escudella ó si's vol, la de bitxos en salsa, també han rebut la visita dels Reys en forma de *diputado encasillado monárquico*.

Tots ells han exposat el sabatot (vull dir el *cútsi*)

(1) No hi fa res que siga algun *ilustre jefe*, algún de aquests senyors a qui vostés acatan com a xays y que antiament se deyan senyors feudals.

¡JA ERA HORA!

Demà dissapte sortirà el

Calendari de "La Tralla"

pera 1905

Preu 2 rals

a casa de *Luis Tomas*, aquell célebre alcalde que exigia dels industrials una *prima* pera ús particular si volian cobrar els comptes.

Oller, Vives, Abella, Palau y tots els que remenan la olla corrompuda de la política local, van anar com servils a rastrejar-se als peus del filantròpic Canals.

Amigos: (diuen que'ls va dir) *he logrado pescar de los Poderes Públicos las 18.000 pesetas de subvención para 1905.*

¡¡¡¡ Viva!!!

Pera'ls obrers ni un recort, pera'ls necessitats ni una pesseta, pera solucionar la crisi local ni una idea, pera'ls industrials... solsament recomanacions perquè li donguin el vot... que serán verdas.

La tahulada de vidvadors ja té assegurat el ranxo pera tot l'any.

Jo, en representació de la classe obrera y demés personas dignas de la localitat, vaig a dedicar al afarta dropos protector de gauduls un sonet... ó lo que sigui.

A CANALS

Ment es logris portar grans subvencions y puguin els servils menjar calent, será indiscutible'l teu talent y elogiats el bróquil y'ls sigrons.

Els que't voltan canten fulas cançons, rebregantse als teus peus ab l'intent de buscar en la Escola ó Ajuntament, las molas que's desprenen dels turrons. Del poble sou los més desprestigiats, hipócritas vidvadors y degradats, farsants, que sols campeu de l'engany. Segueix afavorint als gauduls

si no vols rebre del gremi de tahuls un just y terrible desengany.

ALSA-PREM

8 Janer 1905

Estém d'alló més contents: y no n'hi ha pera menys.

Figúrinse que'l senyor Wos dels Rothos, en vista de que en el número passat l'havém elevat a la categoria de Rey, ha promés, no sabém a quin Sant, que farà us de tota la seva influencia pera que no se'ns denuncihi més, may més.

Ho agraíhim, y si ho compleix prometém otorgarli un'altre títol que encare no li ha otorgat ningú ab tot y tenírsel ben guanyat.

El de il·lustre tonto presumit.

Y de Mataró, qué?

De Mataró res.

Perquè'l xerrar no es res; nosaltres volém fets,

Crech que nostres llegidors ja deuen saber que a Madrid s'hi publica un periódich, *El Radical*, ab la única misió, segons sembla, de combatre a n'en Rodrigo Soriano.

¿Y saben el per qué de tot això?

Donchs, total perquè'n Soriano no volgué ajudar als que are redactan *El Radical* a la celebració del meeting de protesta contra'l comportament de la minoria republicana, que tingué lloch en el teatre Barbieri.

De modo que si'ls hagués ajudat, res. Y perquè no va anarhi, vinga treureli els drapets al sol.

De lo que'n resulta que si'l tal senyor hagués pres part en el meeting no s'hauria dit res d'ell ab tot y saberne tot lo que are'n diuen.

Y en conseqüència tenim que la campanya de *El Radical*, en lloch d'esser campanya de sanejament, no més ho es de despit.

Ab lo qual se fan tan aborribles y despreciables com en Soriano.

Pera'l dia 21 del corrent mes la Secció d'Instrucció del Foment Autonomista Català ha organisat

una funció a benefici de la Escola gratuïta catalana «Mossen Cinto».

Mitjansant un reduhit donatiu que s'anunciarà oportunament, expendrem localitats als que'n desitgin en aquesta Administració y en el local del Foment Autonomista Català.

La funció tindrà lloch en l'elegant teatre de la Esquerra del Ensauze, Aribau 21, Ateneu del districte sisé,

Tots els aymants de la cultura catalana y'ls protectors de la escola «Mossen Cinto» han de concorrer a n'aquesta festa.

La Publicidad ens fa saber que l'actual governador de Sevilla, senyor Contreras, es el defensor del célebre *Ratón Pelao*, el *matón* de Cartaya, de qui tant se'n ha parlat ab motiu dels escandalosos sucesos de Carcabuey.

Y afegeix: *Entre correligionarios hay que protegerse.*

Molt ben xafat.

Pero ¿no te'n recordas que'n Salmerón ha sigut durant molts anys advocat de la Reyna Isabel?

¿Qué també eran correligionarios?

Ab gust insertém la següent circular:

«L'Associació de Lectura Catalana a tots els escriptors de Catalunya.

Desitjosa aquesta entitat de fundar una *Biblioteca Pública Catalana*, oberta a tothom es dirigeix a vosaltres primer, demanantvos feu la mercé de remetre un sol exemplar de cada una de las vostras obras a fi de prompte comptar ab bon fonament per la susdita creació d'aytal centre de cultura.

Als escriptors de Catalunya toca donar l'exemple que seguirá prompte tot el poble y la biblioteca literaria catalana será un fet.

Per la civilisació de nostre patria...

Per A. de la J. D. — El President, *Eudalt Soler*. — El Secretari, *Alforchs*.

Nota.—Els donatius es reben al local social, carrer de la Diputació, 295, pral. La Junta Directiva remetrá rebuts de las obras que vagi rebent.»

En aquest món se donan casos de tota mena; fins lo més increhible pot arribar a ésser una realitat. Figúrinse'ls lectors per un moment que'ls diguesim que un home no sols ha renegat de la seva mare, sino que ha tingut la vilantés d'estamparho en lletres de motllo. ¿Quin calificatiu li donarian?

Donchs apliqueuho a l'Enrich Borrás, el Zacconi de Badalona, que després de deure quantes al públich català, renega de sa patria, s'envaneix de que no trevallará més en català y fa constar, per fi, qu'ell ab sa dona y sos fills parla sempre en castellà.

Això ho diu en una *entreviu* que publica *La Correspondencia de España* del dissapte passat.

Per lo que's veu, la pestilenta atmósfera de la cort té la propietat d'enmatzinar els cervells, fent perdre la noció dels més preuats sentiments desarrelant fins el més pur y noble, el de la Patria.

Podia molt bé en Borrás anar a Madrid si aixís li semblava bé, pero per això no hi havia necessitat de descendir a tan baix nivell. Per ell ho sentim, perquè al fi y al cap sempre es dolorós veure que per guanyarse la trista vida hagi de llepolejar a l'amo fins al punt que ho fa en Borrás.

Y t'advertim Enriquet que no'ls guanyarás aixís als de Madrid, preguntaho a n'en Morera.

Rigurosament històric.

El diumenge passat tingué lloch a l'Hospital Clínic una festa a la que hi concorregueren els Ateneus Obrers, Societats Choral y diferents Associacions instructives.

En representació de l'Alcalde va assistirhi el senyor Corominas qui va etzivar lo corresponent discurs ple de vulgaritats, dihent entre altrás cosas las següents ó semblants paraulas:

«Por medio de la instrucción formaremos una España nueva, enalteciendo así el nombre de nuestra Patria cuya hermosa lengua, además de los españoles, hablan muchas naciones americanas y ASIÁTICAS.»

Vostés no ho sabian que l'espanyol se parlés al Assia?

Donchs en Corominas sí.

Y com qu'ell feya'l discurs en castellà, va deixar-los convencuts de que además dels espanyols també el parlan els ASINUS.

Consti que no'ns fa parlar cap passió.

Assegurém que'l senyor Corominas digué aytal barrabassada.

Els republicans (?) valencians han donat probas d'ésser gent despreocupada de tot ideal mesquí. Figúrinse que no creuen en els homes; ells no son esclaus, no; no més volen regir-se per l'ideal de república. Per aquesta idea ho farien tot; pe'ls homes res.

Per això es que ab motiu de la anada d'en Soriano a Valencia's barallan ells ab ells.

Per acort de la majoria dels que votaren a n'en Lerroux, d'ara endavant, dels terrenes de la Casa del Pueblo (*en no construcción*), se'n dirá Nou Camp d'en Grassot, en honor a la corpulenta figura del Emperador de la democracia.

Dintre poch temps, en la Audiencia de Barcelona s'hi veurá una causa que LA TRALLA pensa seguir contra'ls jesuitas, per no havernos donat encara aquestos senyors ni un céntim de subvenció desde que publiquem el periódich.

Com siga que'l fet de fer compareixe devant del tribunal als jesuitas es un acte anti-clerical, esperém que'ls frateros que saben del cert això de las subvencions ens enviarán son nom y direcció, pera que en son dia poguém avisarlos per pendre part, com a testimonis, en la causa.

Segueix desglossant.

Y tant es aixís, que'ls frateros de la Fraternidad de Sant Martí de Provencals «El Pueblo» pensan publicar un periódich pera combatre a *La Perdida*.

Lo qual vol dir que'ls frateros ens posarán la Fraternidad de tal manera, que será precis ficarla a la bugada.

Cosa que comensa a convenirli ja fa temps y principalment densá que's publica *El Radical*, de Madrid, qu'es una mena de publicació que s'ha d'agafar ab pinsas, si primerament no's té la precaució de desinfectarla.

Sembla que molt aviat las escolas fraterals que nostre republica (?) Ajuntament subvenciona rebán un regalo del *ilustre* quefe.

El regalo, que sens dupte será posat en lloch preferent, consistirà en una república pintada al oli.

La anterior fuetada'm fa recordar que en Lerroux, el més gros dels frateros (ja fá 100) per no ser menys, també farà'l corresponent regalet, consistent en un quadro, pintat pel mateix Lerroux, pera las classes d'història natural.

El quadro representarà una cigonya; fá molt de temps que la ve pintant.

Tallém de *La Perdida* del 27 del passat mes: «En Molins de Rey se ha verificado la inscripción civil de una preciosa niña hija de nuestro consecuente correligionario D. Juan Bofill. Se le pusieron los nombres de Ana, Libertad y Progreso.

Fueron padrinos el distinguido actor D. Jaime Tort y la señorita Maria de los Dolores Bofill.

Los invitados a la ceremonia fueron obsequiados con un banquete, en el que se pronunciaron entusiastas brindis.»

Tallém ara de la *Hoja Dominical*, de Molins de Rey, corresponent al dia 25 del darrer mes:

«ESTADÍSTICA DE LA SETMANA

Bautismos.—Día 22: Paula, Agna, Antonia, filla de Joan Bofill Carbonell y Laura Fló Ferrés.»

Referent a las anteriores fuetadas, dirém a nostres llegidors que, segons informes que tenim per certs, si be en Joan Bofill es efectivament correligionari de *La Perdida*, en cambi es un subjecte tolerant y respectuós ab las ideas dels demés, lo que fá que son café's vegi concorregut per la majoria dels obrers de Molins de Rey.

En Jaume Tort es actor d'afició y gayrebé sempre ha trevallat en l'escenari de la «Joventut Católica» de Molins de Rey, de la qual creyém que encara n'es soci.

De tot això no n'hauríam dit res, encara que en Joan Bofill, en us de sa llibertat, hagués batejat a sa filla civilment. Ho hauríam deixat passar perquè no som amichs de criticar lo que fa tot home en us de son dret, sense perjudicar a ningú. Pero lo que no podém deixar passar es el descaro ab que *La Perdida* publica falsatets del calibre de la que acabem de demostrar, ab lo que'ns dona camí pera creure que la majoria de las cosas que publica re-vesteixen tanta certesa com el bateig civil de la filla d'en Joan Bofill.

Al mitin celebrat lo dia de cap d'any a la *Fraternidad Gracienne* en Lletget va dir que el parti-

do republicano barcelonés debe abandonar los procedimientos de tolerancia y proceder como el valenciano.

Bona manera d'educar al poble barceloní: aconsellantli que no tingui tolerancia.

De modo que t'agradaria que aquí anessin també a tiros pels carrers.

[Salvatje]

Suposo que'ls *fraternos* que t'escoltaven te van aplaudir, pero pots tenir la seguretat de que si aquestes paraules las dius davant d'un públic concient, t'acreditas de rífenyo.

Ab diputats com en Lletget la República s'acosta a passos de gegant... cap a la Lluna.

En Corominas també va sentir-se inspirat.

Escoltin lo que diu sobre la gestió municipal dels *fraternos*:

Pesa sobre el Ayuntamiento de Barcelona una deuda de 92 millones de pesetas, y los republicanos quisieron normalizar en parte la vida económica de la municipalidad creando ciertos arbitrios que únicamente pesaban sobre las clases pudientes, como el pago del 1 por 100 sobre el material de las obras.

Molt bé, senyor Villaverde asiàtic. Y perquè hi havia 92 millions de deute voliau augmentar els gastots aprop de dos millions de pessetas, convertint lo pressupost de Barcelona en la llista civil de la *Fraternidad*.

Perque LA TRALLA, que sab una mica més de comptes que'n Roselló, té contat que dos millions de gastots anyals equivalen a un augment de deute de 40 millions.

Y a cambi d'aquest augment proposaven els arbitris sobre'ls material de construcció (que van presentar els regionalistes l'any passat, quan per cert no hi havia lo gran número de paletas, manobres, pintors y demás oficis que depenen del ram de construcció en vaga forcosa per falta de feyna, quals articles lo més que poden produhir son 60 ó 70.000 pessetas.

Veig que sabs més d'engatusar a las masses que de Geografia.

De la Camama Desgracia (Núm. 1858)

"Judici d'en Salmerón sobre la última crisis: «Aquesta no es una crisis ministerial, es el principi de la crisis suprema del régimen.

Y ara no més ens cal afegir una cosa. Que «Espanya te una confiança absoluta en els diàgnostics del il·lustre doctor republicà.

Donchs ara ens n'hi falta afegir a nosaltres una altra de cosa: que'l poble espanyol bada molt y com que bada tant, no es gens estrany que encara s'escolti a un Salmerón cualsevol convertit en arrenca caixalis, encara que ab las sevas xerramecas procuri sols desacreditar el nom de República.

Perque no hi ha pas dubte que, no diguem un cop implantada, aqueixa república que cada any nos prometen pera Nadal, (tal vegada perque en el cas de poguerse fer lo miracle ja saben ben bé que sols duraria de Nadal a Sant Esteve) sino que ja ara, si'ns hem de fixar en els actes y declaraciones dels capdevanters de la *Unión*, té un aspecte d'endarreriment y de sectarisme tan gran, que res ó ben poca cosa té d'envejar als temps de la inquisició.

Alguna ventatja, pot ser sí que la tindriam ab la "moderna" república, essent tant democràtica com diuen.

Fins pot ser que als quins no li fessim lo degut acatament, ben diferent dels inquisidors que donaven els torments ab acompanyament de cucurullas negres, aqueixos demòcrates nos hi acompanyarien al só de la "Marsellesa", y ab acompanyament de nombrosos rojos gorros frígios.

Sort tenim que a Catalunya ja casibé ningú se'ls escolta a n'aqueixos xerrayres, que ab la capa de la república pretenen amagar el seu esperit despòtic y dominador. Dels enlluernats d'avans per la xerrameca d'aqueixa forasteralla, que no preté altra cosa que entrebancar la empena de Catalunya cap al progrés, cada dia son més els que's disposan a trevallar ab nosaltres pera la llibertat de nostra Patria, perque's van convencent de que sense la llibertat d'ella es impossible la llibertat individual.

Y ara no's creguin els llegidors de LA TRALLA que digui mal d'aqueixos falsos republicans perque cobri ni pensi cobrar del *oro jesuítico*. Ho faig s'nzillament perque aixís com no puch deixar de protestar, sempre que's presenta ocasió, de que'ls carlins en las guerras civils matessin a pares, a fills y a germans y fessin altres barbaritats monstruosas en nom de Deu y la religió, que no sé quin pot esser aquest Deu ni quina pot esser aquesta religió, que'ls induheixi a crims tan horrorosos, molt menys puch deixar de protestar de que en nom de la Llibertat, que es l'ideal de tota ma vida, se fomenti y's practiqui la esclavitut, la intolerancia y l'odi entre'ls fills de Catalunya.

JOANET DE BERGA.

DE FORA

Sr. Director de LA TRALLA.

Benvolgut amic: El dia 24 de Desembre, nit de *Reveillon*, va donarse en el «Centre Català de París» la tercera vetllada de la temporada d'hivern, que com las altres va ser sumament concorreguda,

reunintse en els salons de dit Centre lo millor de la colònia catalana.

La senyoreta Vinardell cantà magistralment y ab una correcció extraordinaria l'«Elegie de Massenet» y un'altra composició, guanyant ab totes dugues repetits y merescuts aplausos.

Las senyoretas Golovart y Gardés varen distingir-se notablement cantant la «Legende du Petit Navire» y «Les Chevaliers du Ciel» y varen ésser aplaudidíssimes.

No varen quedar-se enrera las senyoras Tavanelly y Golovart, cantant la primera «Au clair de la Lune» y «Arioso» y la segona el célebre «Ycibas» d'en Duprata, essent abduas calurosament felicitadas.

Dech citar aquí, com a nota extraordinaria, el treball de las senyoretas Haller que varen executar al violi, las obras més difícils del seu repertori, esclatant el públic en molts y merescuts aplausos.

El senyor Gispert (Rafel) va explicar a la concurrencia lo que faria si fos rich, essent calurosament aplaudit, com també'l senyor Framaux recitant «L'Epave» del célebre François Copée.

El senyor Casas va donar la nota alegria de la vetllada recitant el somni de Mr. Drumont ab una gracia tant extraordinaria, que va fer riure fins las cadiras del local, essent al final aplaudit y festejat, molt merescudament per cert.

El clou de la festa fou l'eminent pianista Ricardo Viñes, que va executar admirablement al piano «Nouvellette» de Schumann y «Etudes» d'en Chopin, que'l públic escoltà religiosament, esclatant al final ab atronadors aplausos.

Va terminar la vetllada ab una tómbala a benefici del Centre, que a jutjar per lo nombre de bitllets venuts, fou productiva per la caixa de la Societat, celebrantse després un lluidíssim ball y un banquet.

Y quan a las sis del matí, hora en que va acabar-se tant agradable festa, ens retiravam a dormir, no pensavam altra cosa sino en el dia en que's repetirà.

Vostre amic,

RAFELET

31-12-904.

Tarragona

Sr. Director de LA TRALLA.

He vist ab molt de gust la carta que'm dedica Pólvara, en lo número prop-passat, estranyantse de que no hagi continuat las cartas que vareig comensar futejant la *bruticia* tarragonina.

No es culpa meua lo no haverlas pogut continuar, puig, sabreu molt bé, Pólvara, que hi ha foras majors que obligan a deixar lo que un te entremanis, aixó es lo que m'ha passat, la feina es la forsa major que m'ha obligat a deixar de continuar la tasca empresa.

Accepto de tot cor la vostra oferta, potser farém quelcóm entre 'ls dos, y posarém a ratlla a n'aquesta *bruticia* que'ns empastifa.

Per avuy prou, y no tinguen quimera, que'ls *tramusos, fraternos-ganas* y d'altres que no son ni una cosa ni altre també tindrán de veure, tant si 'ls hi agrada com no, lo seu nom estampat en las columnas de la futejadora TRALLA.

Y a vos, Pólvara, encare que no tinch l'honor de *conoseros* personalment, que diu aquell de la candidatura llarga, teniume desde aquest moment com a company y maneu del vostre company

TRALLAIRE

Molins de Rey

Sr. Director de LA TRALLA.

No extranyi qu'hagi estat tant temps sense fer corre LA TRALLA, el fret m'acobardia y jontó de mi'l comportava que'l senyor Corb'fes de las sevas. —¿Verdad, senyor Azúcar-cándido?—Oh, yo sé un capaso de cosas de V. (perdonim que li diga en *harmoniosa*; ho faig perque m'entengui). A más a más, V. tiene la mano rompida en echar tinteros en el rostro del prójimo, y como si no fuera bastante, le gusta mucho hacer investigaciones bajo las órdenes de V., y siempre uno sale beneficiado... *sacrificándose* (¡pobret!) por el bien del pueblo; pues no haga muchas bromitas de esas ni... de las otras, que si hasta ahora ha sido el *matón* de Molinos de Monarca, le segaremos la hierba debajo los pieses; conque, ojo, mucho ojo.

Y l'arcalde, tant temprat: ara s'acortenta ab anar a ca la *seva* senyora particular (l'arcaldesa) set cops ó vuyt diaris, y la vila, paga... qu'es gata, ja que si la majoria *fraterna*, donant probas d'una *moralitat* extraordinaria, volgué destituir al arcalde y al secretari, va abstenirsen ¿per que? donchs per por de que'ls destituïts no'ls traguessin els drapets al sol; lo que proba que si m'embrutas t'enmascaro y, rodi la bola zoy, Corb? ¿Per que no't van acceptar la dimissió? y tú ¿Por que la presentaste?

Ara s'acosta la festa dels republicans *fraternos*, vull dir Sant Anton dels Ases, dia que, segons tinch entés, han de cruspírsem de viu en viu en un ápat sol, se preparan grans festassas ab la cooperació del *contumeliosos*, ab lo que'ls *fraternos*, al igual que per Sant Jaume, darán una proba més de sa ferma adhesió a la iglesia de Roma, propagant eis seus ideals reaccionaris.

Y per acabar, un avis a la *Parra iya?*

Escolta: Mentres sigas arcaldesa, aprofitat, que quan destronin al teu Pipis, el teu home (segons la Lley) no tindrà ocasió de dir qu'ets tant estalviadora, per més que badi tant com ara bada, el babau.

Y fins als Ases.

PETADOR

Janer 1905.

Cartera de Comunicacions

Miquel Balmas.—Anirá.

Joan Jaumandreu.—Anirá.

J. J. C., Mataró.—Es massa incorrecte.

Falç.—No está a la altura. Altres cops ho ha fet millor.

Torricos.—Moltas mercés.

J. Morera y Soler.—Anirá y gracias.

(Quedan cartas per contestar.)

Imp. LA RENAISSANCE, Xuclá, 17, baixos

La "corrida", internacional. — El poble barbre demanant caballs

